

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 1. aprila. [Izv. dop.]

Še nikoli se nij budgetna debata tako apatično vršila, kakor letos. Poslanci nemajo več veselja, ni veliko govoriti, še menj pa govornike poslušati. Če bo tako naprej šlo, lahko se debata precej po praznikih konča, in se državni zbor prve dni majnika meseca razide.

Opozicija se je poprijela te prilike, da še jedenkrat pove, kaj je vlada in ustavoverna stranka zakrivila, dokler je bila na krmilu.

Dr. Pražak je zopet naglašal potrebo, da se naj jedenkrat s Čehi pride do sprave in sporazumljenja. K temu dobre volje od obeh strani treba, zlasti pa opuščanja neplodne pasivne politike.

Za Slovence je govoril dr. Vošnjak in naglašal stari slovenski program: zjedinenje vseh Slovencev v jedno administrativno celoto in popolne ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradih. (Celi govor prinesemo po stenografskih zapisnikih. Ur.)

O tlačenju Rusinov po Poljaci je govoril Naumovič in slikal strašno bedo gališkega kmeta. Čudno, da so ravno rusinski poslanci najhujši ustavoverni mameluki, da si v vseh šestih letih zborovanja za svojo udanost niso družega dobili, nego da so bili na milost in nemilost izročeni poljskej „žlahti“ in židovstvu. Nemško postopanje rusinskih poslancev se doma hudo obsojuje, in nemara bode v prihodnjem zbornici le malo teh mož sedelo, tem manj, ker je vsa administracija na Galškem v poljskih rokah.

Minister za deželno brambo je odgovoril na razne interpelacije zastran rezervistov, ki se še zmirom v Bosni in Hercegovini zadržu-

jejo, mej temi tudi na dr. Vošnjakovo interpelacijo zastran rezervnih zdravnikov, da bodo kmalu vsi domov odpuščeni.

Nova železnična črta.

Iz Karlovca dohaja vest, ki mora tudi nas zanimati. Ker namreč železnica Sisek- Novi ne more roditi se zaradi trdovratnega upora Magjarov, ki imajo tudi pravico vmes govoriti, in sicer žalibog da večjo pravico, nego katerikoli rod v tej monarhiji, zmislili so se Karlovčanje novo idejo; oni agitirajo, naj se zida namesto železnice Sisek- Novi železnica Karlovec- Glina- Novi. S tem bi se magjarsko-hrvatska črta Karlovec- Reka, ki se dozda ne izplačuje, mnogo povzdignila. Če se pomisli, da so Magjari karlovsko-reško železnico iz politično-narodnih svojih namenov zidati dali, smelo bi se upati, da Karlovškemu novemu projektu ne bodo neprijazni.

Če pa bi se Karlovško- Novi- črta res zidala, potem ima tudi dolenski železnica Ljubljana- Karlovec veliko več šans, nego celo pri Sisek- Novi- črti. Zatorej imamo mi le uzrokov železi, da bi karlovska nova agitacija res kaj izdala.

Pri tej priliki bodi omenjeno, da bi agitacija za dolenski železnico tudi pri nas ne smela nehati. To se pa ve, da na tak nesramen način se ne sme povrniti, kakor jo je naš renegat Dežman uganjal, ko je pred šestimi leti na Dolenjskem kandidiral za državni zbor. Tačas je nemškutar obetal Dolenjsko železnico pridobiti, potlej se pa niti nikoli oglašil nij drugače kakor parkrat tačas, kadar je bilo treba govoriti zoper to, kar je kateri narodni poslanec za ljudstvo dobrega terjati. Da, ko je bil kasneje v Ljubljani govor o Sisek- Novi- železnici, ki bi utegnila kot na-

sledki tudi prinesiti dolenski, postavljati se je on na magjarsko stališče. Na način od renegatske nemškutarske obljube dakle železnice dolenske ne bo in ne bo še, če je ne bodo drugi faktorji s časom dobili nam.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. aprila.

V državnem zboru se je 1. aprila budgetna debata nadaljevala. Dipauli je napadal liberalizem, ki je fijaško naredil povsod, in je tožil o prestopih finančnih uradov na Tirolskem. Wurm je ostro kritiziral delovanje ustavovorne stranke nasproti Slovanom; on je rekel, da upa, da potlej, kadar dozdanji parlament izgine, bode modrost krone skrbela za to, da začne delovati nov parlamentarizem in tak, ki bode vse interese Avstrije zastopal.

Magg in tovariši interpelirajo, ali se da z našo vojaško postavo v sklad devati, če se bodo avstrijski vojaki rabili za okupacijo tuje, nesovražne, nesosedne zemlje Vzhodne Rumelije. — Auspitz s tovariši pa interpelira, ali so poročila o mešani okupaciji Vzhodne Rumelije resnični. — Tedaj nemški ustavoverci so uže začeli zopet za — brate Turke ropotati.

Vnanje države.

Peštanskemu „Lloyd“ se telegrafira z Dunaja, da se je avstro-ogerskemu zastopniku v Trnovu „posrečilo“ mej *bolgarskimi* poslanci osnovati proti rusko-stranko. Nu da, še tacih agitacij bi Avstriji treba bilo!

Iz Berlina se javlja 31. marca: „Nordd. Allg. Ztg.“ poroča, da se je sporazumljenje mej vlastimi radi skupnega zasedenja vzhodne Rumelije in radi podaljšanja mandata evropske komisije doseglo, ne pa radi zložitve okupacijskih čet. Pravi se, da bode poslala svoje vojake Rusija, Anglija in Avstrija. Turški vojaki ne bodo na noben način sodelovali, ker skupno zasedenje hoče ravno tem zabraniti, da ne bodo po vzhodnjem Rumeliji gospodarili. —

Listek.

Jezikoslovne reči.

Iz Slovenije. — M.

U bodemo pisati namestu v.

(Daje.)

„Kake namere ima imenovana stranka — katero v prvih točkah „Danicarje“ imenuje; g. Napotnik je nekolkopoprej rekel: v Ljubljani je bila neka stranka, ki se je kranjskine pretrdo držala in zavirala napredovanje solstva — kaj ona stranka kovari, priča najbolje to, kakor je iz protesta razvidno, da hoče po vsej sili staro pisavo, „bohoričica“ imenovano, da je skoro terja, samo zato, da bi toliko gotoveje Slovence odtrgala od vse duševne zveze z drugimi slovanskimi rojaki, da bi jih s kitajskim zidom herme-

tično zaprla in tako ustanovila neko deželo utopij, kamer bi ne posijal noben žarek druge omike. Ti hočejo, ob kratkem rečeno, ne slovenski jezik, ampak specifično kranjskino.“

Končuje pa svojo apologijo z besedami: „Jaz sem za trdno prepričan, da novih oblik ne smemo po nobeni ceni popustiti, ker so z napredujočim izobraženjem slovenskega jezika indentificirane; in po velekih od ljubljanskega konsistorija danih, pisati začeti, to bi bil nazadek za najmanj 20 let.“ Nemški prvopis se nahaja v letopisu „Slov. Mat.“ za l. 1874, str. 103 — 104.

Kakor je vidno iz teh besedi naprednega rodoljuba — dandenes bi mu rekli mlado slovenca — ti nasprotniki jezikovne izomike še čakati niso hoteli, da bi se jezik sam razvijal po svojih naravnih zakonih, ampak so kar naravnost uzeli v svoj zakup, kar naravnost za svoje izključno blago izglasili, ne

gledaje na ostale Slovence in ga uklepali v spone, ki so jih izmislili sami; kar naravnost so zavirali njegov razvoj. Kaj bi bili pa s čakanjem dosegli, pove odlični rodoljub, ki je za pospeh slovenščine že mnogo storil. Ta pravi: „Ako hočemo čakati, da se nam jezik sam iz sebe razvije do potrebne stopinje, ućakali ne bomo ne mi, ne naši otroci, ne naših otrok otroci. Pospešujmo tudi njegov razvoj, kolikor pripušćajo njegovi zakoni“, piše g. Stritar („Zvon“ 1877, 158), in tega preprićanja so vsi tisti narodnjaki in slovenski rodoljubi, „ki imajo nekaj višje potrebe“. („Zvon“ 1877, 142).

Moj gospod *v* piše: predlog *v* je konsonant, to je g. M. tudi sam dokazal, napisavši: „pogledam *va* nj“; zakaj bi bil predlog *v* vokal, bi g. M. po pravilu — tukaj me g. *v* prav nedelikatno ušćipne, ćesar mu nećem vrniti — izgovarjal in pisal: *vnj* a ne

Iz Carigrada javlja „Pol. C.“, da se Turčija še nij odločila, ali bi mešano okupacijo priznala ali ne.

Turški vezir Chaireddin paša se je bil odpovedal svojemu mestu, a „Pol. Corr.“ poroča, da sultan nij sprejel odpovedi.

V **Črnej gori** se snuje uprava takó, da bode ustanovljen državni svet, ministerstvo in državno sodišče. V državnem svetu so ministri, in one odlične osebe, katere knez za to imenuje. Ministri bodo 1. za vnanje stvari, 2. notranje, 3. uk in bogočastje, 4. pravosodje, 5. finance in 6. vojsko.

Stari **Garibaldi** se je zopet s pismom oglašil in ropoče zoper nasvet naselitve v Novej Guineji; on pozivlje italijansko mladino, naj ostane v domovini, ker Italija bode svoje vojske potrebovala za nerešena še notranja in vnanja vprašanja.

Francoski senat je sklenil v seji 1. aprila, odložiti vprašanje o tem, ali se naj bi zbornici preselili v Pariz ali pa ostali v Versaillesu.

O vojski Angležev z **Zulu**-kraljem v južnej Afriki poroča telegraf iz Londona, da Cettewayo Angležem — ponuja mir. Precej potem pa pravi telegram, da je oberst Pearson, ki je od sovražnika v Ekove obkoljen, v velikej nevarnosti, ker je imel živeža samo do konca meseca marca, pomočni angleški vojaki pa da ne morejo priti na pomoč pred koncem meseca aprila. A ne samo Zului, temuč tudi drugi rodovi so se Angležem uprli, ker so jih ti hoteli zatreti, tudi škof v Natalu je poročal, da so Angleži Cettewayju krivico delali, posebno v mejnem vprašanju.

Dopisi.

Iz Trsta 1. aprila. [Izv. dop.] Po hudem volilnem boju, v katerem se je merila slovenska poštenost z ukoreninjenim italijanskim gospodstvom in — italijanskim denarjem in vpljivom, nastal je mir, a vse je nekako osupneno. Lahoni nas grdiyo in se penijo od jeze, ker so izgubili svoj zastarani privilegium v tržaškem mestnem zboru in nima jo več možnosti ni prilike potratno in lehkomisljeno gospodariti. Vsak vrabec na tržaškej strehi namreč vé, da so v najstarih letih zagospodarili čez poldrugi milijon goldinarjev. Še huje kot za gospodarstvo, jim pa je za izgubljeno narodno in laško-politično veljavo.

V tržaškej okolici je bil jako hud volilni boj. Še nikdar se nij tako hudo agitiralo od narodne in od laške stranke, ko ta pot.

Da so narodnej stranki razne nepostavnosti zmago ovirale, to je menda uže nepotrebno omeniti, ker je uže navada. Saj veste, da smo Lahe proti sebi imeli.

Volilni red, volilni listi in druga uprava je bila v laških rokah in je škodovala mnogo.

Ali slovensko krdelo društvo „Edinosti“ je neustrašljivo stopilo na težavno bojišče. Mi Slovenci smo vojevali le s pošteno besedo, s slabim orožjem, nasprotniki pa z denarji! Vršil se je tako volilni boj jako burno. Ali zmaga je bila vendar naša, ker se so naši slovenski okolčani poštenjaki! Nijso se dali podkupiti. Razen nekaj breznačajnežev, stali so hrabri za svoj jezik, rod in dom in za poštenje svoje.

Najburnejša volitev je bila na Proseku. Nasprotni lahonski kandidat Mauroner je vse mogoče sile napel, da bi zmagal. Kakor je sv. Križ najzadnja vas tržaške okolice, tako se žalibog tudi odlikuje v narodnjaštvu, v ljubezni do narodne stvari, kajti — vse nasprotne glasove, izvzemši le okolo 25 poštenih, oddali so Križani — laškemu kandidatu! Poslal jim je uže v jutro tri omnibuse, da so se le oni mogli voziti v Prosek k volitvi, pri kateri so lahona Mauronerja volili. Pošteni narodnjaki, mej temi nekateri čestiti starčki, pa so rajši peš korakali na volišče in pošteno volili. Vse je tu teško čakalo izida, ker je stvar negotova in dvomljiva bila. Čast gre Jožefu Košuti, ki je zadnji trenotek svoj glas dal Nabergoju. Križani so uže mislili, da pojdejo kot zmagovalci iz Proseka; vzeli so bili rudeče belo zastavo in palico seboj, zastavo v robcu zavito, palico v omnibusu, pevci njih so čakali velike gloriye. Vse je tesnobo čutilo. Kar zaori „živio Nabergoj!“ po vsem Proseku. Križani izdajalci so se poparjeni vračali domov, sikanje narodnih zmagovalcev jih je sprenjlevalo, zastava je v robcu ostala in molčeči so bili pevci. Jezo so si ohladili pčtem v krčmi z vinom in z zabavljanjem na one poštenjake, ki so volili domačina Nabergoja. Ne dosta, ohladili so svojo jezo še nad proseškimi delavci, ki so v ondotnem kamnolomu delali. Voz nekega narodnjaka iz Proseka so prevrnili, ko je mimo Križa vozaril.

Križani, vašo žalostno slavo pozna zdaj ves slovenski svet! Vi ste najzadnji vseh vasij na slovenskej zemlji, le srčno poljubite „Italo irredento“. Ali vas nij sram? Italijani „držé vkup“, Nemci se Nemcev držé, Hrvat s Hrvatom vleče, Magjar z Magjarom glasuje, — le vi ste glasovali proti možu svoje krvi pa za tujca, za ponujanca ónih Lahov, ki nas onkraj morja hočejo prodati: Sram vas bodi pred vsem svetom!

V I. okraji gre vsa čast Skedenjcem. Držali so se možato, akoravno je bilo tudi mej njimi nekoliko izdajic, ki so oslepljeni od

iškarjotovih srebrnikov nasprotovali. Strutthoff sam se je prej jeden večer vozaril s kočijo po I. okraju in agitiral ter usiljeval se in njegova plačana garda, h kateri spada tudi bivši predsednik neke okoliške čitalnice, a prava ničla, katerega bomo drugič svetu objavili s polnim imenom in popisom. Skoro je prišlo do tepeža. Duhovi so bili razdraženi, zlasti narodnjaki razburjeni nad izdajalci. Mogel se je le teško mir vzdržavati. Volilna komisija je pri skrutiniji zametavala imena narodnega kandidata, ali je vse glasovnice nasprotnika odobrila. Upamo, in to bode gotovo, da se bode ta volitev vsled velikih nepostavnostij ovrgla.

V Rojanu, kjer je nasproti našemu kandidatu stal neki lah Buzzi, se je tudi hudo agitiralo, toda zmaga je bila tudi naša. Magistratovci so povsod vse svoje velike sile napenjali, ali mi smo jih podrli, zmagala je narodna poštenost nad tujčevim denarjem.

Iz Trsta 1. aprila. [Izv. dopis.] Po zmagi v slovenskej okolici mi Slovenci tako-le premišljamo:

Slovenci na Primorskem vemo, da si s samimi zmagami in protidemonstracijami zoper Lahe ne zagotovimo ali ne zboljšamo stanja ubozega svojega naroda. Mi vidimo, da tudi ponemčevalci nima jo srca za nas, in da se ti ljudje javno spominjajo le takrat primorskih Slovencev, kadar ne morejo več krotiti prenapetih Lahov. Pri volitvah so se zopet spomnili cesarskej hiši zvesto udanih Slovencev na Primorskem. Ali pa se bodo tudi zdaj po volitvah domislili na nas, da smo k zmagi pomogli?

Kaj so ti ponemčevalci, ki so se nam ob teh volitvah dobrikali in nas hvalili, storili za Slovence, da smo se napenjali rešiti jih hudega pritiska prenapetih Lahov? Ali so nam ceste in železnice zidali? Nikakor ne. — Ali se daje Slovincem narodne uradnike, ki bi nam uradovali v našem slovenskem, v materinem jeziku. Nikakor ne. — Ali so ustanovljali Slovincem učilnice, v katerih bi se slovenska mladina izobraževala v narodnem, domačem jeziku? Nikakor ne. — Ali so morebiti drugače podpirali napredek slovenskega naroda? Ravno narobe — storili so rajši vse, kar bi le moglo zavirati narodni razvitek slovenski.

Ona ponižnost slovenskega naroda, ki je z vsem „kontent“, zavira nas, da zaostajamo, ali le malo po malem napredujemo. Učimo se moževnosti, odločnosti!

va nj“. Mi trdimo in dokazemo nasprotno, rekoč: 1. predlog *v* ni konsonant, zakaj, ko bi bil *v* res konsonant, izgovarjali in pisali bi: *vte*, *vme*, *vse*, česar storiti se še nobeden ni postopil, ne pa *váme*, *váte*, *váse*. Ali je res tukaj predlog *vá* konsonant? 2. predlog „*v*“ ni konsonant, kajti konsonant v takem slučaju nikdar ne ojači v *va*; ravno ta primer pa kaže, da je pisati *vè*. Kader naglas pade na polglas (*è*), tedaj vselej ojači *vè* a (*e*), n. pr. *dán*, *dán*, (*dén*). 3. predlog „*v*“ je vokal, zakaj po nekojih krajih narod res tudi govori: *ú-me*, *ú-te*, *ú-se*.

Gospod *n* poprašuje: „Kako da se g. M. samo za ta nesrečni *v* tako zanima? zakaj ne tudi n. pr. *ná* (sic!) *l*? Ako je *l* konsonant (menda hoče g. *n* povedati vokal), tedaj mora pisati: *bounik*, *vouk*, *sounce*, zakaj tako narod govori.“ Odkritosrčno moramo spoznati, da bi bilo res stokrat bolje, ko bi tudi „tako pisali,

kakor narod prav govori: *vouk*, potem bi ne mogli nekaki učitelji mladine zapeljavati k napčni izreki: *vollk*, *dall*, čitalnica, ker tako ne golči niti narod slovenski, niti kak jezikoslovno izobraženi človek. Taka izreka ni le proti duhu slovenskega jezika, ampak tudi proti duhu jugoslovanskega jezika, proti naravnim zakonom srbohrvaščine. To vsaj vsagdo vé, da slovenski „*ol*“ (*ow*) odgovarja srbohrvaškemu *ú*: *vuk*, *vučíc*, *volk*, *volčíc*. Če ne bodemo imeli vsegdar le prirodne razmere na pomnu, bodemo narodni jezik kvarili, tedaj odstopali od zveze s svojim narodom, pa tudi od združevanja z našimi jugoslovanskimi brati. To je nekaj, a mnogo, o čemer bo še govoriti.

Gospod *n* uporeduje besedo: *bounik* z besedo *vouk*, kakor da je dvoglas *ou* v besedi *bolnik* istega pomena z dvoglasnikom v besedi *volk*. To ne more biti, kajti Srbohrvatje morali bi govoriti *búnik*, a tako ne govore, nego:

bolenik, *bolestnik*; kranjski *bounik* je tedaj podoben gorenjski *dečui*. Kod štajerskih Slovencev se glasi doadjektiv *bolén*. Ta uzeoredba nam daje priliko misliti, da g. *n* srbohrvaščine nema tako v oblasti, kakor bi bilo želeti pri izobraženem Slovincu.

Navedeno uprašanje g. *n* bi imelo nekoliko soli v sebi, ko bi imeli mi pravopis, dovršen pravopis, pravopis „omnibus numeris absolutus“, kajti le sè stališča dovršenega, popolnem slovenskega pravopisa je tako pitanje opravičeno; in vendar vé pri nas vsakdo, kdor je otreseš šolski prah in razen šolske čital še kako drugo knjigo, da naš pravopis je jako pomanjkljiv, da nam ravno za tiste glasove, ki jih moramo zdaj napak sè znakom *l* pisati, pomanjkuje posebnih znamenj; tisti poljski *l* jako pogrešamo, kakor tudi poljskega, ali bolje rečeno — angleškega *w*, ki nam je neobhodno potreben, terjajočim, da se sloven-

Slovenci, ne bodimo šalobarde! Zdaj nazna Primorskem na videz gladijo, da bi pomagali zoper Italijane. Mi smo pomagali. Ali zahtevajmo tudi plačilo, t. j. našo pravico. In ne le za nas, za vse Slovence!

Iz Krškega 31. marca [Izv. dop.] Uže dve leti imamo v Krškem četiri razredno ljudsko šolo, h katerim razredom je prišel lanskega leta, kakor znano, še peti meščanski razred. Ker ima veliko število otrok po jedno, po poldrugo, da celó po dve uri hoda do šole, mora mnogo teh otrok, ker imajo pred in popoldne šolo, čez poldan ostati v Krškem. Bogatejših staršev otroci dobé seveda domá kar si bode za tolaženje želodca opoludne, ubožnejši pak morajo „pri solncu“ kositi in posebno v zimskem času s praznim želodcem še zmrzovati

Da bi se tem mladim trpinom v tem oziru osoda olajšala, stavljal je pred davnim naš župan gosp. Viljem Pfeifer v krajnem šolskem svetu predlog, naj bi se ustanovil v Krškem zavod, v katerem bi se šolska mladež, ki mora čez poldan ostati v Krškem, opoludne preskrbela s hrano. Da bi se dobila v ta namen sredstva, naj bi se od premožnejših staršev nabiralo posebno mnogovrstnega živeža. Na ta način bi dobivali premožnih in revnih revnih staršev otroci o tem zavodu obed ter okrepčave opoludne, kar je za otroke, ki radi oddaljenosti osobito o zimskem času ne morejo domov hoditi na obed, sino potrebno.

Imenovani predlog g. V. Pfeiferja žalibog nij našel potrebne podpore; dobra misel do sedaj nij še mogla prodreti. Uzroke naštevati vodilo bi me predaleč.

I vendar je revčekom bilo treba pomagati! Deloma se jim je tudi pomagalo; gospod Viljem Pfeifer, ki se je uže, tolikrat pokazal velicega dobrotnika učečej se mladeži, prevzel je takoj deset ubozih šolarčkov ter jih hrani vsako opoludne ob šolskih dnevih i stoji tudi tu na čelu podpiranja naše revne šole obiskujoče mladeži. Ravno tako daje tudi gosp. dr. Koceli dvema revnima učencema vsak šolsk dan opoludne obed.

Bog poplati tema velikodušnima podpirateljema bedne naše šolske mladeži dobra dela! Da bi našla mnogo posnemovateljev mej našim meščanstvom! —

Iz srednje Istre 30. marca. [Izv. dop.] Kako ostro se postopa sè slovenskimi dijaki gimnazijati, kateri nikdar ne mislé na izdajalstvo, če tudi se z rusko himno razvесе-

ljujo v veselem društvu, in kako mehko se z laškimi, kateri so uže večkrat pokazali svoje izdajniško srca, naj vam kaže to, kar se je zgodilo pretečenega leta na pazinski gimnaziji, ako to primeriamo onemu, kar se je letos zgodilo na celiskem gimnaziji, kakor smo večkrat čitali v „Slovenskem Narodu.“ Bilo je to zadnje dni junija ali prve dni julija pretečenega leta, nekaj časa potem, ko so bili tudi po Pazinu razvili nekateri laški prenapetneži laške trobojnice, a pod njimi znane napise: „Viva Umberto I nostro re — Fuori lo straniero!“ Neki dijak VI. razreda, Covaz (reci: Kovač, starinom Kranjec), bil je izgubil, ka-ti? svoj „notes“, katerega so dobili v roke dijaki hrvatske narodnosti. Ti ga razgledajo in najdó v niem neki sonet, v katerem slavi in veliča Italijo kot jedino osvoboditeljico naše Istre, vzdihla po Garibaldiju in se vpraša: kedaj se bode vendar enkrat rodil tudi za Istro Garibaldi ter njih („Laha irredente“) rešil tako „težkega jarma“ (avstrijskega), in slednjič pošilja nas Slovane isterske kot barbabe za Ural, češ, da je tam naša prava slovanska domovina, naša Istra pa da mora laška biti.

Dijaki so ta „notes“ pokazali profesoriem, a ti ravnatelj, kateri pa pozove k sebi rečenega Covaza in ga vpraša (če tudi je bilo Covazovo ime zabilježeno na notesu): ali je vaš ta „notes“? Covaz precej izpozna svoj zapisnik in potrdi, da je negov.

Ali kaj mislite, da so kaj kaznovali ali mar iz gimnazije spodili tega Laha Covaza? O ne, ampak ukazalo se je, naj se ta reč milostljivo na stran pusti, ker da se bode fant uže poboljšal.

Bralec naj sodi, kdo da je več zaslužil milosti: ali dijaki celjski, ali pa pazinski Covaz? Istranin.

Z Dunaja 31. marca. [Izv. dopis.] Prav iz zanesljivega vira vam lahko poročam, da vlada namerava uže prihodnjo jesen ustanoviti gimnazijo v Sarajevu, in potlej kmalu tudi drugod v Bosni in Hercegovini. Organizacija srednjih šol v Bosni se je ponudilo vrlo znanemu slovenskemu profesorju, ki se pa nij še odločil ali sprejme ali ne, namreč g. Šumanu, profesorju na akademičnej gimnaziji dunajskej, prej profesorju na mariborskej gimnaziji, znan kot jeden tistih Slovencev, ki so morali ljubo slovensko domovino zapustiti za to, ker so jo ljubili. Vlada namerava kot profesorje nadomestiti tam doli zlasti Slovence in Čeha,

ker se baje o Srbih in Hrvatih boji, da bi ne uganjali tam „preveč politike“. — Narodni slovenski profesorji, ki so mej Nemci, in drugod mej tuji raztreseni, naj se oglasijo za službe v Bosni, kjer bodo vsaj slovanske brate odgojevali. Bolje je, da zavzemó taka važna mesta rodoljubni Slovenci in Čehi, nego da pridejo tudi tja doli Švabi v šole.

Domače stvari.

— (Ljubljanske mestne volitve) za tretji razred bodo uže 15. aprila. Magistrat uže razpošilja volilcem pooblastnice in volilne liste. Organ protivne stranke uže bobna svoje na poskusno volitev (probewahl) skupaj. Treba, da se torej tudi narodna stranka gane.

— (V ljubljanskem mestnem zboru) je bilo predsinočnjem skleneno dati 100 gold. za Szegedince, a 100 gold. za preplavljenca logaške in planinske doline na Notranjskem. Poročilo o tej seji dopolnimo jutri.

— (Umrla) je zadnegaj marcija v Ljubljani učiteljica tukajšnje ženske pripravnice Elizabeta Škofič za dolgotrajno sušico.

— (Ljubljana in gorenjska železnica.) Čujemo, da bode letos od 15. maja naprej vsako nedeljo in vsak praznik šel iz Ljubljane na Gorenjsko do Leséc poseben zabaven vlak, ki bode ob pólu sedmih zjutraj odhial od tu, in ob tri četrt na deset zvečer prihial sem; tako bode Ljubljančanom mogoče nedeljske izlete delati na Bled, v Loko, Kranj itd.

— (Imenovanje.) Dr. Avg. Schnediz je imenovan za provizoričnega okrajnega zdravnika v Celii.

— (Ljubljanska komisija zoper kugo) in za odpravo boleznij sploh se je, kakor v „L. Z.“ beremo, konstituirala v soboto. Zdravniško društvo je poslalo v to komisijo dr. Eišla in dr. Valento. Posljednji je bil za predsednika izvoljen. Razen imenovanih dveh so še gg. zdravniki dr. Kovač, dr. Illner in dr. Ambrožič v tem svetovalstvu za zdravje. — Zdaj menda še manjka, da tudi gg. advokatie v Ljubljani kolege z zdravniške fakulte posnemajo in ustanové „komisijo za odpravljenje vseh pravyd in tožbarij.“ Na noge za blagor občini.

— (Iz seje deželnega odbora kranjskega, ki je bila 28. marcija.) Vodstvu bolnišnice v Ljubljani se naroči, da naj stavi nasvete o načinu, po katerem naj

ščina izključno le po svoji naravi razvija, ne glede na jugoslovane. Ker imamo pa dozdej tak krivopis, moramo napak pisati l in napak izgovarjati, ako nečemo slovnice obtežiti s celim snopom izjemnih pravil. Za „landes-angelegenheit“ imamo v slovenskem deželne (dežellne) zadeve, zakaj? to pove slovnica. Kdo ne pozna razločka mej izgovorom „deželni“ in „čitalni“? in vendar ga v pisavi nemamo. Obadva l stojita pred konsonantom, ergo se obadva enako izgovarjata. Je-li tako? Kakor ne ločimo topljenega e/a od zveze l-j, tako tudi ne topljenega e/a od zveze n-j, jaguje, jahan-je; sè zemljo, sè žival-jo. Tukaj ni naš namen, kazati, kje in zakaj je naš pravopis pomanjkljiv, naš namen je ta, da Slovence prepričamo, seveda tiste, ki so dobre volje, a ne trdovratne in kljubovalne, da v slovenščini imamo pisati staro obliko predlogovo, to je vè ali še bolje u, a ne krivi v, in sicer iz uzrokov, ki smo jih in jih bomo še navedli. Tedaj je popol-

noma neopravičeno, ako se g. n postavi na stališče dovršenega slovenskega pravopisa, ki ga imamo tako pomanjkljivega in da ga bodemo še precej časa takega imeli, zato bodo skrbeli gospodje n.

G. n nas na dalje pita: „Na kateri narod se sklicuje g. M.? Med narodom in narodom je včasih velik razloček. Kranjski narod? slovenski narod? jugoslavenski narod? ali slavjanski narod tako govori?“ Da tako je! Na vse te narode se moramo sklicavati.

Na „kranjski narod“, kajti vsi Slovenci na Kranjskem bivajoči, govore ta predlog za vokal u; na slovenski narod, ki tega predloga ne izgovarja za konsonant v, in zlasti na „štajerski narod“, ki je tej obliki u častno mesto tudi v knjigi bil že dal. Sklicujemo se na jugoslovanski narod, in to prav posebno poudarjamo, z vso težo našega prepričanja, na jugoslovanski narod, na Slovence, na Hrvate, na srbski narod, bivajoč po Hrvatskem in Sla-

vonskem, po Ogerskem, v kneževini, v stari Srbiji — na jugoslovanski narod, bivajoč po Dalmatinskem Bosenskem in Hercegovini, na narod hrabrih Črnogorcev, ki prepevajo divne pesni, da se jim čudi ves omikani svet: in ves ta jugoslovanski narod govori in piše predlog u. Ali bi bila res tolika sramota, ko bi tudi mi tako in tam pisali predlog u, kjer in kakor ga pišejo ti naši bratje, s kojimi smo enega jezika in enega rodu, s kojimi smo trpeli in s kojimi se bodemo radovali? Ali smo res toliki separatisti, da hočemo pisati tako, kakor ne govori in ne piše noben slavjanski narod? ali bodemo res poslušali sirenske glasove peščice „Kranjcev“, da se bodemo oddaljevali celo od svojega lastnega slovenskega naroda? Ko bi ne imeli nobenega drugega uzroka, da bi pisali u, uže ta jedini jugoslovanski uzrok moral bi nagniti vsacega naprednega pisatelja, da si omili to obliko u.

(Dalje prih.)

bi se v novej deželnej norišnici na Studencu upeljala režija, to je dajanje hrane in postrežbe bolnim; — posestnikom gledališnih lož se pošlje okrožnica, da bi podpisali, ali in koliko bodo dali subvencije za gledališče za prihodnje leto; — odboru za napravo in vzdrževanje hiralnice in deklishe sirotnišnice v Ljubljani se brezplačno prepusti redutna dvorana za velikonočni vtorek za razstavo in srečkanje darov v podporo omenjenih dveh dobroteljskih zavodov; — na dotične dopise deželnega šolskega sveta se pritrudi, da se v učiteljsko službo na ljudske šoli v Dvoru pri Žužemberku definitivno nastavi Valent. Burnik, v učiteljsko službo na ljudske šoli v Dolnji vasi pri Ribnici pa Ant. Ozimek, in da se od vojaščine iz Bosne vrnišemu se učitelju Kermavnerju v Toplicah pri Zagorji dá 40 gld. podpore iz normalno-šolskega zaklada.

— (Iz Celja) se nam piše: Občina Frankolovo je g. namestniškega svetovalca in okrajnega glavarja celjskega F. Haasa „za njegove zasluge za občino in šolo“, izvolila za častnega čada te občine.

— (Imenovanje.) Tisti g. Carič ali „Zarich“ po mislih in delovanjih Italijan, ki je bil pred g. Šolarjem v Dalmaciji šolski nadzornik, in katerega odhoda so se narodni Dalmatinci tako zelo veselili, kakor je bilo poročilo po „Narodnem listu“ pretiskano tudi v „Slov. Narod“ — imenovan je zdaj za šolskega nadzornika v Trstu in v tržaške okolici . . .

— (Volčji lov.) Piše se nam iz Bistre: Dne 28. sušca je bilo, okolo bistriške graščine veseli dan, kajti gospod Račič, kot izvrsten lovec, ustrelil je volka 50 klgr. teškega v gojzdu gosp. Galleta. Zjutraj tist dan je bil neki kmet iz Podgore naznanil v graščini g. Račiču, da je volka videl. Nij bilo veliko premišljevanja, takoj se je sklenilo: hajdi na volka. Zbere se takoj 9 lovcev, z veseljem gredo volka iskat. Posreči se jim, da najdejo pravi sled. Nastavijo se vsak na svoje mesto. Volk pride g. Račiču v puškomet in sliši se pok iz puške. „Morto“, to je bil res vesel trenotek za lovce, ko pridejo skupaj. Vsa je zakhalal „živio gospod Račič“ dobro, da ste požrešno pošast podrli. Domugredé, seveda je bilo streljanje iz lovskih pušk, znamenje Bistričanom, da je volk ubit. Prišlo ga je veliko ljudij gledat. Potem se snidemo v bistriške restavraciji, in smo si prav pošteno okrepčali utrujene noge. Ker smo volka imeli pred seboj, bila je koža gotova.

— (Umor.) V Škofjeji Loki, se poroča, da je 30. marcija zvečer neki Franc N. zabo del fanta Janeza Zobala, da je ta kmalu umrl. Žalibog, da se take surovosti povsed godé, mej Nemci tako, kakor mej nami Slovani. Zato je neizmerno bedasto, če loški dopisnik „Laib. Tagbl.“ od zadnjega vtorka ta slučaj porabi za agitacijo zoper narodni občinski odbor, češ, da je on kriv taci prizorov!

Razne vesti.

* (O strahovitem umoru) v Pešti, kjer je služabnik Madarasz umoril svojega gospodarja, advokata Martonfalvyja, poročajo novine, da je Madarasz, ko je uze umoril odvetnika, popolnoma hladnokrvno še dva danj občeval z rodbino umorjenega, a se nij nikako izdal. Zločinec je odnesel okolo 50.000 gold., vse perilo in oblačilo odvetnikovo seboj, pustil je pa v sobi svojega gospoda svoje umazane cunje. Nij se pa moglo določiti, koliko je imel umorjeni doma denarja. Zločinec je bežal v Arad,

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

pred svojim odhodom je pa dal svojemu prijatelju zlato uro in jeden briljantni prstan, kar je bil tudi ukrad. Sodnija, ki je uže zločinca očeča zaprla, misli, da bode gotovo dobila v kratkem zločinca samega.

Tajel.

1. aprila:
Evropa: Rosenzweig iz Dunaja.
Pri Sionu: Eisler iz Dunaja. — Dr. Tanzer iz Grada. — Strel iz Kočevja.
Pri Malicu: Scauf, Roling iz Dunaja. — Kober iz Gorice.
Pri bavarskem dvoru: Tomasich iz Reke. — Greisler iz Vodice. — Vatovec iz Materije.

Dunajska borza 2 aprila.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)		
Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	64 gld.	85 k.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	65	20
Zlata renta . . .	77	05
1860 drž. posojilo . . .	117	75
Akcije narodne banke . . .	802	—
Kreditne akcije . . .	245	30
London . . .	116	85
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	30
C. kr. cekini . . .	5	52
Državne marke . . .	57	35

Poslano.

Taistemu gospodu iz Borovnice, kateri mi je moj tošelj za smodke (zigarrentasche) dne 1. aprila v vrnitev poslal, se prav pristočno zahvaljujem, in rečem, da bi še bolj vesel bil, ako bi bile namesto „čikov“ cele smodke notri; in tudi papir in škatljice mi bodo prav prišle.

S spoštovanjem

(118)

Cibrev Fesaj.

Hiša s kovačnico

v Št. Vidu nad Ljubljano h. šte. 62, je na prodaj. Pogoji se izvedó pri Žibertu v Zgornji Šiški. (116-1)

Naznanilo.

V rudokopu za rujavi premog „jadranskega glavnega društva za kopanje premoga“ v Carpano v Istri se sprejme takoj trajno in za dobro plačo 200 krepkih ne črez 40 let starih rudarskih delavcev,

ki hočejo delo s pogodbo nastopiti, polovica kot kopači za premog in kamenje, polovica kot potiskavci trug, tekavci, ulačniki (Schlepper).

(111-3)

Rudarsko oskrbníštvo.

Razpis službe.

Na Vrhniki je izpraznjeno mesto občinskega pisarja z letno plačo 400 gld. in 36 gld. pisne doklade. Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, naj izvolé svoje prošnje poslati županjskemu uradu na Vrhniki do 15. aprila t. l.

Od županjskega urada na Vrhniki, dne 28. marcija 1879. (107-3)

Gostilna

se oddá o sv. Jurji letos v najem v Vopovlah pri Cerkljah h. št. 16, poleg velike ceste; ima 4 sobe, kuhinjo, jedilno shrambo, točilnico, klet za vino, hlev, pod, sadni vrt. — Natančneje se izvé pri Anton Gasperlinu. (110-2)

Prodaja kónj.
Osemdeset, vozi dobro narejenih, 15 á 16 1/2 pestij visokih, večinom mladih kónj se bode kakoršnega si bode hotel kdo izbrati, prodajalo do 8. aprila v hlevih, kar jih pa bode ostalo, pa naslednjega dne na javnej dražbi na Franjo Josipovem trgu. (103-2)

Slovenske knjige.

Pri uredništvu „Slovenskega Naroda“ se dobé in na pismeno željo tudi proti poštnemu povzetju pošiljajo naročevalcem sledeče slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovenski roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Kršnik. Cena 60 kr.
5. „Župnik Wakefeldski“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.
6. „Mej dvema stoloma“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 50 kr.
7. „Cvet in Sad“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 80 kr.

Slovenske lepoznavske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. Erazem Tatenbah. Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. Kantorčica. Roman s pogorskega zakotja, Češki spisala Karlina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji. Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenska, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trštvo z grozdem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bode? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja 25 kr.
 - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi. Sp. Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnij. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobí po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(195-207)

Perilo,

domač izdelek,

tako srajce, gače, ovratnike, manšete, itd. itd., od chifona, domačega ali izvanjskega oxforda, cretona in perkalina, iz zaloge ali po meri narejeno, solidno delano in po niskih cenah priporoča trgovstvo s perilom in modèrnimi stvarmi za gospode in gospé

C. J. HAMANN-A,

v Ljubljani na mestnem trgu.

Razne druge stvari, kakor zavratnice, nogovice za moške, rokavice, žepne rute, itd. itd., zaznamovane so v mojem courantu za cene, katerega pošljem rad z izgledi za blago vsakemu franko.

Vnanje naročbe se točno izvršujó.

(117-1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“